

YUZ VA JAG`DA ZAMONAVIY ENDOSKOPIK JARROHLIKNING YUTUQ VA KAMCHILIKLARI

*Saparboyev Hasanboy Ilhom oʻgʻli,
Raxmanova Bahora Kaxxarovna
Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Stomatologiya fakulteti*

Annotatsiya. Ushbu maqolada yuz va jag`da zamonaviy endoskopik jarrohlikning yutuq va kamchiliklari to`g`risida yozilgan. Endoskopik usullarni yaratish minimal invaziv jarrohlikning rivojlanishiga olib keldi. Endoskopik jarrohlik nafaqat tibbiy, balki texnik bilimlarni ham talab qiladiganda samarali, ammo ancha murakkab tibbiy texnologiyadir .

Kalit so`zlar: endoskopik jarrohlik, tibbiyot, texnologiya, tajriba, elektro jarrohlik, zamonaviy metodlar.

Abstract. This article describes the advantages and disadvantages of modern endoscopic surgery on the face and jaw. The creation of endoscopic methods led to the development of minimally invasive surgery. Endoscopic surgery is an effective but rather complex medical technology that requires not only medical but also technical knowledge.

Key words: endoscopic surgery, medicine, technology, experience, electrosurgery, modern methods.

Абстракт. В данной статье описаны преимущества и недостатки современной эндоскопической хирургии лица и челюсти. Создание эндоскопических методов привело к развитию малоинвазивной хирургии. Эндоскопическая хирургия – эффективная, но достаточно сложная медицинская технология, требующая не только медицинских, но и технических знаний.

Ключевые слова: эндоскопическая хирургия, медицина, технология, опыт, электрохирургия, современные методы.

Bir vaqtlar klassik jarrohlik, anesteziologiya va reanimatsiya yutuqlari jarrohlik amaliyotining ustuvor yo`nalishlarini o'zgartirdi. Tajriba shuni isbotladiki, yarani kengaytirib, tananing tubida tashqi sharoitlar yaratish mumkin va har qanday murakkablikdagi amaliyotlarni amalga oshirish mumkin.

Biroq, katta kesma nafaqat erkinlik va ishlash qulayligi, balki katta operatsion travma hamdir. Buni tushunish va endoskopik usullarni yaratish minimal invaziv jarrohlikning rivojlanishiga olib keldi.

Videoendoskopik amaliyotlarining kam invazivligi va natijada tiklanish davrining osonlashishi, kasalxonada yotish va bemorni rehabilitatsiya qilish vaqtining qisqarishi va yaxshi kosmetik effekt qorin bo'shlig'i va ko'krak qafasi, qorin parda orti sohasi kasalliklarini davolashda endoskopik usullardan keng foydalanishga yordam beradigan hal qiluvchi omillar bo'ldi.

Endoskopik jarrohlik yangi tibbiy mutaxassislik bo'lib, qisqa davr ichida inson kasalliklarini jarrohlik davolash usullari haqidagi an'anaviy g'oyani

o'zgartirdi. U ko'plab inson kasalliklarini davolash tamoyillarini qayta ko'rib chiqishga sharoit yaratadi.

Endoskopik jarrohlik nafaqat tibbiy, balki texnik bilimlarni ham talab qiladiganda samarali, ammo ancha murakkab tibbiy texnologiyadir. Faqatgina eng zamonaviy elektron qurilmalar va nozik asboblar to'qimalarni teshish orqali operatsiyalarni amalga oshirishga imkon beradi. Shuni ta'kidlashni istardikki, bugungi kunda jarrohlikda endovideoskopik usulda bajarilmaydigan amaliyotlar deyarli yo'q.

O'zbekistonda, xoletsistektomiya, appendektomiya, ayrim jigar va tuxumdon kistalarini olib tashlashdan tashqari, yuqorida aytib o'tilgan endoskopik operatsiyalarning yangi turlarini joriy qilish ancha kechroq amalga oshirilgan. Buning sabablaridan biri ularni bajarish uchun ishlatiladigan yuqori chastotali elektrojarrohlik uskunalarni va apparatli tikuv uskunalarning yuqori narxi edi.

Operatsiyalar doirasini kengaytirish va jarrohlarning mahoratini oshirish bilan bir qatorda, laparoskopik jarrohlik amaliyotiga qaraganda, ko'proq ilmiy-fantastik romanlarga hos bo'lgan, texnik yangiliklarning soni ortib bormoqda.

Xirurgik monitorda neoplazmaning uch o'lchovli tasvirini va asosiy qon tomir tuzilmalarini mavjudligi operatsiya vaqtidagi harakatlarni sezilarli darajada yaxshilaydi. Agar bir vaqtning o'zida anatomik tuzilmalarning ko'rinadigan qismlarini uch o'lchovli diagnostika komplekslarining bir xil qismlari bilan aniq taqqoslash mumkin bo'lsa, jarroh ushbu tuzilmalarning boshqa to'qimalar orqasida yashiringan joylari to'g'risida tasavvurga ega bo'ladi.

Endoskopik jarrohlikda masofani o'lchash va uch o'lchovli tasvirlarni mashtablash uchun o'lchov tizimi qo'llaniladi, uning birligi yarim santimetrlik belgidir, ko'pincha u endoxirurgik instrumentlarni branshalarining tashqi yuzasiga belgi qilib qo'yiladi.

Operatsiyadan oldingi rejalashtirish va operatsiya davomida navigatsiya uchun 3D modellashtirishdan foydalanish to'g'risidagi ko'plab ma'lumotlar ushbu texnikani qo'llash maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi, bu ko'pincha olingan natijalar bilan asoslanadi. Shunday qilib, operatsiyadan keyingi asoratlarning chastotasi 1,5-2 marta kamayadi, ya'ni, bemor uchun operatsiya xavfsizligi darajasi oshiriladi. Jarrohlik yordamining samaradorligi oshadi, chunki katta neoplazmalar olib tashlash yoki ularning rezektsiyasi mumkin bo'ladi. Laparoskopik amaliyotlar vaqti qisqartiriladi, bu esa anesteziya va pnevmoperitoneum bilan bog'liq bo'lgan asoratlarini xavfini kamaytiradi.

Bizning yuz ifodalarimiz bir-birimiz bilan muloqot qilish va muloqot qilish imkonini bergani uchun, yuz plastik jarrohligi foydali bo'lishi mumkin. Bizning tashqi qiyofamiz boshqalar bizga qanday qarashiga ta'sir qiladi. Ba'zi odamlar tashqi qiyofasining ba'zi tomonlarini o'zgartirishni tanlagan bo'lsalar, boshqalari labining yorilishi, tug'ilish belgisi yoki boshqa tug'ma nuqsonlar kabi yuzidagi nuqsonlar bilan tug'iladi. Qarish, quyosh nurlari yoki o'tmishdagi shikastlanishlar kabi ko'plab muammolarni, xayriyatki, malakali jarroh bajaradigan muolajalar yordamida hal qilish mumkin.

Kosmetik jarrohlar butun yuz, burun, lablar, quloq va bo'yniga ta'sir qiladigan turli xil muammolarni aniqlaydilar va davolaydilar. Yuz plastik jarrohligi otorinologiyani ikkita o'ziga xos xususiyati: rekonstruktiv va kosmetik.

Rekonstruktiv plastik jarrohlik yuzida tug'ma izlari bo'lgan, lablari va tanglaylari yorilgan, quloqlari chiqadigan va qiyshiq tabassumi bo'lgan odamlarda bajariladi. Jarrohlikning bu shakli baxtsiz hodisalar, shikastlanishlar, kuyishlar yoki oldingi jarrohlik operatsiyalari natijasida yuzaga kelgan muammolarni davolashda ham qo'llanilishi mumkin. Bundan tashqari, teri saratoni kabi ilgari mavjud bo'lgan kasalliklarni bartaraf etish uchun ba'zi rekonstruktiv operatsiyalar zarur.

Kosmetik yuz plastik jarrohligi yuz tuzilishi va xususiyatlarining estetik ko'rinishini yaxshilashga mo'ljallangan. Yuzni ko'tarish, ko'zni ko'tarish, rinoplastika, iyak va yonoq implantatsiyasi, liposaktsiya va yuz ajinlarini davolash usullari - bu oddiy protseduralar. Kosmetik jarrohlar bu muammolarni hal qilish uchun yaxshi tayyorgarlikdan o'tgan.

Kimyoviy peeling, mikrodermabraziya va in'ektsiya turli xil yuz muammolariga yordam beradigan jarrohlik bo'lmagan usullar va usullardir. Botoks®, Dysport®, Restylane®, Juvederm®, Radiesse®, Sculptra® va yuzning ko'rinishini yaxshilash uchun teri ostiga quyilishi mumkin bo'lgan boshqa plomba moddalari in'ektsiya vositalariga misol bo'la oladi.

Jarrohlik yuz plastik muolajalariga quyidagilar kiradi:

- **Rinoplastika/Septoplastika** -Burun tashqi va ichki operatsiyasi, bu erda xaftaga va suyak tuzatiladi va burunning ko'rinishi va funksiyasi yaxshilanadi.

- **Blefaroplastika** -Yuqori va/yoki pastki qovoqlarning funksiyasini (masalan, ko'z qovoqlarining sarkmasi) va/yoki tashqi ko'rinishini yaxshilash uchun operatsiya.

- **Qosh ko'tarish** -Peshonadagi ajinlar va qoshlarning tushishini davolashda qo'llaniladigan protsedura.

- **Ritidektomiya** -Yuz va bo'ynida terini qattiqlashtirish va ajinlarni olib tashlash bo'yicha operatsiya.

- **liposuction** jag'ning ostidan yoki bo'ynidan ortiqcha yog'larni olib tashlash uchun ishlatiladigan jarrohlik muolajadir.

- **Yuz implantlari** -Maxsus yuz xususiyatlarini (yonoq, lablar, iyak) yanada aniqroq va aniqroq qilish uchun operatsiya.

- **Otoplastika** quloqlarning xaftaga choklarini kamroq chiqadigan qilib o'zgartiradigan jarrohlik muolajadir.

- **Teri yuzasi protseduralari** -Terining silliqligini oshirish uchun lazer, kimyoviy peeling yoki derma-ashinma yordamida amalga oshiriladigan operatsiya.

- **Yuz rekonstruktiv jarrohligi** oldingi jarrohlik, shikastlanish yoki kasallik tufayli yuz terisidagi deformatsiyalarni tiklash, shu jumladan saraton operatsiyasidan keyin rekonstruksiya qilish, chandiqliqni qayta ko'rib chiqish, yuzning oldingi shikastlanishini tuzatish, tug'ilish izlarini chiqarib tashlash va bosh suyagi, tanglayning tug'ma anomaliyalarini tuzatish. yoki lablar.

Agar yuz plastik jarrohligidan nimani kutish kerakligini bilsangiz, o'zingizni xotirjam his qilasiz. Sizga va tanangizga qarab, ko'ngil aynishi, uyqusizlik, qon ketishi, qon ivishi, infeksiya va behushlikka yomon javoblar bo'lishi mumkin. Ko'pgina plastik jarrohlik muolajalari uzoq vaqt kasalxonada qolishni talab qilmaydi. Sizning operatsiyangiz doirasiga qarab, ba'zi protseduralar ambulatoriya sharoitida amalga oshirilishi mumkin. Boshqa operatsiyalar bir kechada yoki ikki kun kasalxonada qolishni talab qilishi mumkin. Qanday bo'lmasin, shifoxonadan chiqishdan oldin, jarrohingiz siz bilan uyda davolanayotganda sizga kerak bo'lgan qo'shimcha yordamni tushuntirib beradi. Sizga kesmaning parvarishi haqida ma'lumot beriladi. Operatsiyadan taxminan bir hafta o'tgach, klinikada choklar va jarrohlik zimbalar olib tashlanadi. Sizning jarrohingiz, shuningdek, siz kuzatishingiz kerak bo'lgan har qanday oziq -ovqat cheklovlari, siz qabul qilishingiz kerak bo'lgan dori -darmonlar va siz bilishingiz kerak bo'lgan har qanday faoliyat cheklovlarini tushuntirib berishi kerak.

Shish va ko'karishlar kamayib, tashqi ko'rinishi yaxshilanganida, ko'pchilik bemorlar operatsiyadan bir yoki ikki hafta o'tgach, o'z ishlariga xavfsiz qaytishini his qilishadi. Nafas olish, ovqatlanish, yutish, gapirish kabi ko'plab kundalik funksiyalar yuz shakli va jag' joylashuvigiz ta'sirida bo'ladi. Tish va chinni to'g'ri tekislanadi, bu esa yuz mushaklaringiz va jag' bo'g'imlaringiz bilan uyg'unlikda ishlashga imkon beradi. Ko'pincha jag' operatsiyasi deb ataladigan ortognat operatsiyasi turli yuz va tish malformatsiyalarini davolashga yordam beradi, shuningdek, yuzingiz shakli va o'lchamlarini vizual ravishda yaxshilaydi.

Go'zallik standartlari burchakli va aniq jag' chizig'idan yumshoq, nozik yuz shaklini yoqlaydigan Osiyodagi yuz suyagi konturlash usullari muntazam ravishda amalga oshiriladi. Ikki jag'li jarrohlik yoki bimaxillar osteotomiya deb ham ataladigan ikki jag'li jarrohlik, yuqori va pastki jag'larini funktsional va / yoki estetik yaxshilashga intilayotgan bemorlar uchun muvaffaqiyatli usuldir.

Ikki jag' operatsiyasi, shuningdek, maxillomandibular jarrohlik deb ham ataladi, bu ortognat operatsiyasining bir turi bo'lib, u ham yuqori, ham pastki jag' skeleti nuqsonlarini to'g'rilaydi. Garchi ortognat jag' operatsiyasi yuqori jag' yoki pastki jag'ning hammasini yoki bir qismini sozlashi mumkin bo'lsa-da, ko'plab bemorlar ikki marta jag' operatsiyasini talab qiladi, bu ham yuqori, ham pastki jag'larni, ham chinni o'z ichiga oladi.

Ikki tomonlama jag' operatsiyasi bemorning chaynash, gaplashish va nafas olish qobiliyatini, shuningdek, ularning tabassumi va ko'rinishini oshiradi. Yuz og'rig'i, bosh og'rig'i, horlash, uyqu apniyasi kabi obstruktiv uyqu muammolari hammasini ikki jag' operatsiyasi bilan davolash mumkin. Garchi ortognat operatsiyasi bemorning tashqi ko'rinishini ancha yaxshilashi mumkin bo'lsa-da, ikki jag' operatsiyasi umuman funktsional masalalarni davolashda qo'llaniladi.

Odatda bir jag' ortognat operatsiyasi vaqtida bir vaqtda davolanadi. Maksillary osteotomiya - yuqori jag' yoki maxilla ustida ishlaydigan alohida davolash. Pastki jag', ya'ni mandible — mandibular osteotomiyaning mavhumligi.

Ko'pincha ikki jag' operatsiyasi deb ataladigan bimaxil osteotomiya ikkala jag'ni ham bir vaqtning o'zida to'g'rilaydi.

Ikkala jag' ham bir vaqtning o'zida operatsiya qilinganda, xirurg jag' suyaklarini sozlash va yuzni qayta shakllantirishda eng katta moslashuvchanlikka ega bo'lib, bemorga real, kosmetik jihatdan maqbul natija uchun eng yaxshi imkoniyat beradi. Xirurg yuqori va pastki jag'larni yanada ideal pozitsiyalarga qayta shakllantirish, qayta o'lchamlashtirish yoki qayta joylashtirish orqali barcha funksional va estetik masalalarni hal qilish uchun holistik yondashuvdan foydalanadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Балалыкин А.С. Эндоскопическая абдоминальная хирургия. — М.: Медицина, 1996. - 152 с.
2. Ветшев Ф. П., Черноусов А. Ф., Осминин С. В. И др. Роботассистированные операции у больных с большими и гигантскими грыжами пищеводного отверстия диафрагмы. Эндоскопическая хирургия. 2019; 25(1):
3. Галимов О. В., Федоров А. В., Ханов В. О. и др. К вопросу о целесообразности выполнения сочетанных лапароскопических операций. Эндоскопическая хирургия. 2018;24(4): 3-6.
4. Емельянов С.И. Иллюстрированное руководство по эндоскопической хирургии. М.: Медицинское информационное агентство, - 2014. - 218с.
5. Киршняк А. Эндоскопическая хирургическая анатомия. М.: Медицинская литература, 2014, - 104 с.
6. Пучков К.В. Ручной шов в эндоскопической хирургии. М.: Медпрактика, 2004. -139 с.
7. Уханов А. П., Захаров Д. В., Большаков С. В. И др. Лапароскопическая аппендэктомия — «золотой стандарт» при лечении всех форм острого аппендицита. Эндоскопическая хирургия. 2018;24(2): 3-7.
8. Фёдоров И.В., Сигал Е.И., Славин Л.Е. Эндоскопическая хирургия. –М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 544 с.
9. Фёдоров И.В. Осложнения эндоскопической хирургии, гинекологии и урологии. М.:Триада-Х, - 2012. – 288 с.
10. Хаджибаев А.М., Ризаев К.С., Арипов У.Р. Применение эндовидеохирургии в диагностике и лечении больных с осложненными формами острого аппендицита. Эндоскопическая хирургия. 2014; 20(5):17-20.